

Motion till riksdagen 2018/19:1084

av **Carina Ödebrink m.fl. (S)**

Apoteken - förbättrad tillgänglighet och service

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om det bör införas en minsta garanterad servicenivå när det gäller lagerhållningen av mediciner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

2009 avvecklades det statliga apoteksmonopolet. Den dåvarande regeringen motiverade denna förändring med att det skulle öka tillgängligheten på läkemedel och sänka läkemedelskostnaderna. Samtidigt var detta givetvis en djupt ideologisk fråga. En central skiljelinje mellan höger och vänster ligger i synen på enskilt kontra gemensamt ägande. Detta förklarar också högerregeringens agerande. Ökade öppettider och bättre tillgänglighet torde inte vara omöjligt att åstadkomma även utan utförsäljning av gemensam egendom – en slutsats som både rapporten Låt den rätte komma in – hur har tillgängligheten påverkats av apoteksomregleringen, vårdvalet samt vårdgarantin och Kömiljarden? (Myndigheten för vårdanalys, 2014) och Statskontorets slutrapport En omreglerad apoteksmarknad (2013) stödjer.

Studerar resultatet av utförsäljningen går det konstatera att antalet apotek ökat och att öppettiderna förbättrats. Samtidigt har inte kundernas närhet till apotek förbättrats i motsvarande omfattning, vilket beror på att nya apotek framförallt öppnat i tätorter där tillgängligheten redan innan utförsäljningen får betecknas som god. Endast ett av tio nya apotek har, enligt Myndigheten för vårdanalys, öppnats i en ort där det inte sedan tidigare fanns ett apotek, och andelen människor som når sitt närmast apotek på mindre än tio minuter är i det närmast oförändrad. Denna bild bekräftas också Sveriges apoteksförnings Branschrapport 2016.

För att öka tillgängligheten till apotek även på landsbygden behövs det ses över vilka incitament som gör att vinstdrivande företag är intresserade av att öppna nya apotek på orter där det förväntade kundunderlaget är lägre. En möjlig väg skulle kunna

vara att se över om det är möjligt att förändra handelsmarginalerna för läkemedel på ett sätt att det gynnar landsbygden samtidigt som det inte bidrar till en överetablering i tätorterna.

En annan effekt av utförsäljningen av apotek har blivit att fler kunder inte får ut sin medicin vid första besöket på grund av att apoteket inte har den i lager. Enligt Myndigheten för vårdanalys upplever hälften som besökt apoteket att det föreskrivna läkemedlet inte funnits i lagret vid första besöket, och Statskontoret konstaterar att den bibehållna tillgängligheten till läkemedel har uppfyllts i låg grad sedan utförsäljningen. Särskilt drabbade har de varit som fått recept på ett dyrt eller ovanligt läkemedel. I och med privatiseringen är det heller inte möjligt att, tillskillnad från tidigare, ha tillgång till alla apotekskedjors lagersaldon, något som också det försvårar för människor i behov av läkemedel.

Denna utveckling är givetvis allvarlig, och särskilt slår den mot landsbygden där invånarna måste transportera sig en längre sträcka för att besöka apoteket. Som politiker finns det en skyldighet att agera där det är tydligt att marknadskrafterna inte fungerar. Detta är ett tydligt exempel. Med anledning av detta behöver vi därför se över om det bör införas en minsta garanterad servicenivå när det gäller lagerhållningen av mediciner.

Carina Ödebrink (S)

Johanna Haraldsson (S)

Peter Persson (S)